

GUDS NAVN

I LUKAS' SKRIFTER

„Moses sagde jo: 'Jehova Gud vil lade en profet som mig fremstå for jer, af jeres brødre.
Ham skal I høre på i alt, hvad han siger til jer.'“ – Apg 3,22 – NW.

I de første kapitler af **Lukasevangeliet** – før Jesus er blevet salvet som den lovede Messias (Lu 3,21) – må det græske ord κύριος (kýrios: Herre) henvise til Israels Gud Jehova, da der er tale om tjenesten ved templet for Jehova i Jerusalem. Dog omtales også *Jesus* i kapitel 1 og 2 profetisk som *kyrios*, nemlig dér, hvor Elisabet henvendt til Maria siger „min Herres mor“, og dér, hvor englen foran hyrderne annoncerer den spæde Jesus som χριστὸς κύριος (: khristos´ kýrios), altså „salvet Herre“ eller „Messias, Herren“.⁵⁰

For **Apostelgerningers** vedkommende er det imidlertid en væsentligt større opgave end i evangeliet at forsøge at udrede, hvornår det græske κύριος henviser til Jesus Kristus, og hvornår det henviser til JHWH, altså *Jehova*.⁵¹ Jeg vil i det følgende beskrive de fire hovedkategorier, i hvilke jeg mener at kunne inddele tilfældene:

1: *Kyrios* = Jesus Kristus

I Apostelgerninger er Jesus Kristus meget i fokus som *kyrios*. Han bliver således både tiltalt, omtalt og i bøn påkaldt som *Herre[n]*. Nedenfor fremhæver jeg med fede typer nogle eksempler, hvor *kyrios* henviser til Jesus Kristus. Ordlyden i de nedenstående skriftsteder er hentet fra *DO92*:

„**Herre**, er det nu, du vil genoprette Riget for Israel?“ – Apg 1,6.

„... den Jesus ... har Gud gjort både til **Herre** og til Kristus.“ – Apg 2,36.

„Så stenede de Stefanus, mens han bad: »**Herre** Jesus, tag imod min ånd.«“
– Apg 7,59.

„**Herre**, jeg har hørt af mange, hvor meget ondt denne mand har gjort mod dine hellige i Jerusalem. Og her har han [Saulus] fuldmagt fra ypperstepræsterne til at fængsle alle dem, der påkalder dit navn ...“ – Apg 9,14-15.

„Han prædikede om Guds rige og lærte dem om **Herren** Jesus Kristus, med fuld frimodighed, uden hindring.“ – Apg 28,31.

Ovenfor kan det ikke bestrides, at *kyrios* specifikt anvendes om Jesus Kristus. Det er en konsekvent videreførelse af Lukasevangeliets hyppige til- og omtale af ham som *kyrios*.⁵²

⁵⁰ Lu 1,43; 2,11. Sammenlign 2,11 med 2,26, hvor Messias kaldes „*Jehovas* Messias“. De bedste mss. har dog her „Kristus Herre[n]“ i 2,11.

⁵¹ Derudover anvendes titlen „herre“ også om andre herrer blandt mennesker, jf. bl.a. 16,16,19: spåkvindens herrer; 16,30: Paulus og Silas; 25,26: Romerrigets kejser.

⁵² I Evangeliet i hvert fald følgende steder: 5,8,12; 6,5,46; 7,6,13,19; 9,54,61; 10,1,17; 11,1; 12,41-42; 13,15,23; 17,5-6,37; 18,6; 19,8; 22,33,38,49,61; 24,3,34. I Apostelgerninger finder jeg, ud over de citerede, følgende steder: 1,21; 4,33; 8,16; 9,5,10,11,13,14,15,17,21,27,28; 10,36; 11,16,17,20; 15,11,26; 16,31; 19,5,13,17; 20,21,24,35; 21,13; 22,8,10; 26,15.